

*Mornarički školski centar
„Maršal Tito“ — dobitnik nagrade
AVNOJ-a u oblasti vaspitanja
i obrazovanja za 1984. godinu*

Mornarički školski centar »Maršal Tito« (Centar) nosilac Nagrade AVNOJ-a u oblasti vaspitanja i obrazovanja za 1984. godinu, jedinstvena je nastavna i naučna ustanove Ratne mornarice i predstavlja integrisano školstvo ovog vida naših oružanih snaga. On je nastavljajući tradiciju školstva u Ratnoj mornarici od njegovog utemeljenja ratne 1944. godine, te njegovog razvoja posle rata do danas. U njemu se školuje celokupni starešinski kadar Ratne mornarice. Kao nastavna i naučna institucija Centar danas predstavlja vrlo visoku koncentraciju i ekonomičnu centralizaciju materijalno-tehničke baze školstva i kadrova u Ratnoj mornarici. U tom pogledu on je jedinstvena institucija ove vrste u JNA i kao takva poznata je i priznata i van granica naše zemlje.

Izvršavajući zadatke od posebnog društvenog interesa tj. vaspitavajući i obrazujući kadrove za potrebe Ratne mornarice, ovaj Centar je dobio brojna društvena priznanja i odlikovanja. Sve to njegovi sadašnji pripadnici doživljavaju, pre svega, kao priznanje svih naših naroda i narodnosti prethodnim generacijama koje su u proteklih četrdeset godina osposobljavali kadrove za Ratnu mornaricu. Istovremeno, za nas koji smo nastavljajući tih tradicija, to je velika odgovornost za budući rad i razvoj ove ugledne ustanove.

Od formiranja *Uprave škola i kurseva Mornarice Narodnooslobodilačke vojske*, 26. maja 1944. godine, na Visu do sada, školovanje kadrova u Ratnoj mornarici ima svoj kontinuitet i uzlaznu liniju. Autentičnost naše revolucije i specifičnost narodnooslobodilačkog rata

na moru, opredelili su originalni pristup u školovanju i uzdizanju revolucionarnog ratnog kadra i redovnom školovanju mladih naraštaja iz građanstva. U toku NOR-a, na preko 30 kurseva, za mornaricu je osposobljeno 400 mornara, podoficira i oficira i 400 radio-telegrafista za Vrhovni štab Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije. Na taj način školstvo u našoj mornarici dalo je značajan doprinos uspešnom izvođenju završnih operacija za oslobođenje zemlje, a posebno naše obale.

Odmah po završetku rata, u skladu sa Titovom brigom za kadrove, u kratkom vremenu, stvorena je mreža od deset vojnopomorskih škola, učilišta i akademija i petnaest specijalističkih kurseva. Trebalo je ubrzano osposobiti brojna mornarički kadar za brodove koje smo imali u Ratnoj mornarici.

Kasnije su se ti centri, locirani duž čitave jadranske obale, postepeno integrisali u dva: *Vojnopomorski školski centar* u Divuljama i *Mornaričko-tehnički školski centar* u Puli.

Izgradnjom objekata novog Mornaričkog školskog centra u Splitu, 1972. godine, omogućena je i izvršena integracija Vojnopomorskog i Mornaričko-tehničkog školskog centra u jedinstvenu nastavno-naučnu ustanovu. Time je omogućena koncentracija najkvalitetnijeg nastavničkog kadra, čime su stvorene značajne prednosti u podizanju kvaliteta i efikasnosti nastave, vaspitanja i naučnoistraživačkog rada. Visok stepen racionalizacije u opremanju Mornaričkog školskog centra savremenom obrazovnom tehnologijom, pored ostvarenih ušteda društvenih sredstava, omogućio je i njeno stalno sistematizovanje, standardizaciju i inoviranje. Jedinstvenim rukovođenjem i pedagoškim vođenjem na prirodan način se obavlja cirkulacija kadra, što vrlo povoljno utiče na motivisanost nastavnika i stalno podizanje nivoa njihovih stručnih i metodičkih aspiracija. Zajednički, stručni i metodički skupovi nastavnika unutar i između srodnih katedri, na istim ili različitim nivoima školovanja oblik je rada, koji je pedagoški skoro nezamenljiv, naročito u pogledu usaglašavanja i izgrađivanja jedinstvenih pedagoško-metodičkih pristupa i jedinstvene primene koncepcije opštenarodne odbrane na jadranskom pomorskom vojištu.

Integrisanjem školovanja pomorskog i tehničkog kadra i to ne samo u fizičkom, već i programskom smislu, ostvarena je ne samo maksimalna racionalizacija rada nastavnika već i razvijanje i izgrađivanje jedinstvenih pogleda na sva mornarička pitanja i probleme. Zahvaljujući ostvarenoj koncentraciji nastavničkog kadra omogućeno je optimalno respektovanje brzog razvoja nauke, tehnike i tehnolo-

gije u koncipiranju i inoviranju nastavnog plana i programa škola i akademija u Centru. To vrlo povoljno utiče na ostvarivanje osnovnih pretpostavki naučno zasnovanog sistema valorizacije vaspitno-obrazovnog rada u celini, a posebno u uvažavanju didaktičkog zahteva: određenost i jedinstvo kriterijuma ocenjivanja, što je sa stanovišta izgradnje i podizanja borbene spremnosti jedinica i posada brodova Ratne mornarice od velike važnosti.

Neposredna blizina jedinica Ratne mornarice, Komande Vojno-pomorske oblasti, Hidrografskog instituta Ratne mornarice i Instituta za pomorsku medicinu, vrlo povoljno utiče na neophodnu saradnju Centra sa ovim ustanovama, a posebno na povezivanje teorije i prakse u toku školovanju kadrova za Ratnu mornaricu. Split kao kulturno, privredno, pomorsko, kadrovsko i sportsko središte ovog dela naše zemlje omogućuje svestranu saradnju sa sličnim institucijama u društvu, a naročito razmenu nastavničkog kadra i njegovu koncentraciju. Paralelno sa koncentracijom nastavničkog tekao je i proces izgrađivanja naučnog kadra u Centru.

U sistemu školovanja srednjeg stručnog kadra za Ratnu mornaricu, krajem 60-tih i početkom 70-tih godina, Mornaričko-tehnička srednja vojna škola se, produžavanjem školovanja sa tri na četiri godine, u potpunosti uklopila u sistem srednjih tehničkih škola SFRJ. Zahvaljujući stručnom i metodički osposobljenom nastavničkom kadru i razvijenoj nastavno-materijalnoj bazi, ova škola postiže sve bolje rezultate.

U školovanju rezervnih oficira u Ratnoj mornarici postiguti su značajni rezultati. Školu rezervnih oficira Ratne mornarice do sada je završilo preko 3.000 omladinaca, a u ovoj jubilarnoj 1984. godini, uspešno su završile školovanje I i II klasa slušateljki — žena.

U okviru Mornaričke vojne akademije, gledano merilima visokoškolske nastave, sada praktično deluje pet fakulteta. Njihova značajna reforma izvršena je u periodu od 1970. do 1974. godine, kada je koncipiran novi nastavni plan i program. On je pored mnogih pozitivnih elemenata, kao što su zajedničko školovanje pomorskog i tehničkog kadra i oslonac na fundamentalne sadržaje imao i određene slabosti zbog nekritički prihvaćenog sistema proveravanja i ocenjivanja znanja kojim je bilo eliminisano permanentno praćenje rada pitomaca, kao i zbog predimenzioniranosti teorijski oblikovanih sadržaja nauštrb vojnih, specijalističkih a posebno aplikativnih znanja. Ove slabosti su brzo uočene i postepeno su eliminisane. Efikasnost školovanja u Mornaričkoj vojnoj akademiji je u stalnom usponu, da bi u prošloj godini bila najveća u poslednjih deset godina.

Pored visokih stručnih znanja koja se stiču i usvajaju u Centru uspešno se ostvaruju i vaspitni ciljevi kojima su starešine čvrsto i trajno opredeljeni za naše samoupravno društvo, bratstvo i jedinstvo i politiku nesvrstanosti u skladu sa Titovom vizijom. Celokupan vaspitno-obrazovni proces zasnovan je na marksizmu, ideologiji i politici SKJ, revolucionarnim opredeljenjima razvoja našeg društva, tekovinama narodnooslobodilačkog rata, revolucionarnim tradicijama naših naroda i narodnosti i savremenim dostignućima nauke i tehnike. U Komandno-štabnoj akademiji Ratne mornarice, kao najvišoj nastavno-naučnoj ustanovi u Centru, uspešno se osposobljava oficirski kadar za najodgovornije dužnosti u Ratnoj mornarici i istovremeno izvršavaju zadaci u oblasti naučnoistraživačkog rada.

Danas, kada sumiramo rezultate mornaričkog školstva treba istaći činjenicu da je još pre trideset godina otpočelo školovanje kadrova ratne mornarice iz većeg broja prijateljskih zemalja. Svestan važnosti ovog zadatka i njegove međunarodne dimenzije za ugled naše zemlje i politiku nesvrstanosti, Centar je izvršavao i izvršava ovaj zadatak s najvećom odgovornošću.

Mornarički školski centar »Maršal Tito« je nosilac naučnoistraživačkog rada iz oblasti ratne veštine i vaspitno-obrazovnog procesa u Ratnoj mornarici i obalskoj odbrani, a radi i na zadacima naučnoistraživačkog rada iz oblasti vojnotehničkih i društveno-političkih nauka. Osim toga, Centar planira, organizuje i koordinira timski rad u izvršavanju složenih istraživačkih zadataka. Izvršavajući planske, a posebno vanplanske zadatke naučnoistraživačkog rada iz oblasti ratne veštine Centar je dao značajan doprinos teoriji i praksi rukovođenja i komandovanja snagama Ratne mornarice i obalske odbrane koji se ogledaju, pre svega, u naučnom zasnivanju doktrinarnih stavova o upotrebi snaga na jugoslovenskom pomorskom vojištu, kao i komparativnim analizama u vezi sa iznalaženjem optimalnih rešenja u nabavci i razvoju sredstava ratne tehnike za potrebe Ratne mornarice.

Težište naučnoistraživačkog rada u oblasti ratne veštine u proteklom periodu bilo je na istraživanju faktora koji bitno utiču na jačanje borbene gotovosti snaga Ratne mornarice i obalske odbrane i koji podižu ukupnu borbenu sposobnost jedinica, kao što su: organizacija, sadejstvo i manevar.

Mornarički školski centar »Maršal Tito«, kao jedinstvena nastavno-naučna institucija u JNA i u zemlji, posebnu pažnju posvećuje naučnoistraživačkom radu u oblasti vaspitanja i obrazovanja. Vršena su brojna istraživanja radi unapređenja vaspitno-obrazovnog rada

u celini, a posebno verifikacije nastavnih planova i programa te povećanja ukupnih efekata vaspitno-obrazovnog rada. U okviru toga, posebno su značajna istraživanja koja se odnose na ocenu sposobnosti svršenih pitomaca i slušalaca, iznalaženje optimalnog odnosa između teorije i prakse u nastavnim planovima i programima škola, te metodičkog uobličavanja praktičnih formi obuke pitomaca i slušalaca.

U okviru unapređenja vaspitno-obrazovnog rada nastoji se da se poboljšaju vaspitne komponente ciljeva i zadataka školovanja, a naročito u pogledu spremnosti na odricanja i razvijanja vojničkih vrлина, pogotovo odgovornosti u izvršavanju zadataka. Posebno se nastoji da se kod pitomaca razviju sposobnosti stvaralačkog mišljenja, te njihovog snalaženja u novim i izmenjenim situacijama.

U Centru je uvek dominantan stav bio da bez stručno-sposobnih i didaktičko-metodički pripremljenih nastavnika nema uspeha u vaspitno-obrazovnom radu. Otuda je izgrađivanju kvalitetnog nastavnog kadra poklanjana stalna pažnja.

U poslednje vreme intenzivnije se radi na prevazilaženju klasičnog frontalnog, predavačko-ispitivačkog oblika nastave. U nastavnoj praksi svih škola i akademija Centra, sve se više koristi problemski pristup nastavi, koji razvija kritičke, analitičke i stvaralačke sposobnosti pitomaca i slušalaca u rešavanju nastavnih problema. Zbog toga se sve više koriste seminari, rasprave i diskusije koji uspešno zamenjuju nastavnika. Koristi se i problemsko-mentorski sistem i individualni rad slušalaca, kao i programirana, grupna i egzemplarna nastava.

Mornarički školski centar »Maršal Tito« ostvaruje raznovrsnu saradnju kako sa jedinicama i ustanovama u JNA tako i sa školama, fakultetima i društveno-političkim organizacijama. Tom saradnjom, a i brojnim kursovima za vojnostručno usavršavanje kadrova Teritorijalne odbrane i drugih struktura opštenarodne odbrane, Centar daje značajan doprinos razvoju koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

U istorijatu mornaričkog školstva ostaće zlatnim slovima trajno zabeležen neprocenjiv Titov doprinos razvoju tog školstva. Još u toku rata Tito je, na njemu svojstven i jasan način određivao mesto, ulogu i zadatke u izgrađivanju kadrova, ističući uvek presudan značaj i ulogu čoveka u vođenju oružane borbe. Kao vrhovni komandant, Tito je često obilazio jedinice i ustanove JNA prenoseći na vojnički i starešinski kadar svoje bogato revolucionarno znanje i iskustvo.

Prilikom poseta ovom Centru, a bilo ih je pet, Tito je uvek pokazivao živo interesovanje za uslove i mogućnosti školovanja pitomaca, za njihove kolektive, partijski rad i za svaki kabinet. Titove misli, reči i dela utkani su u nastavni plan i program, svakodnevni život i rad u školama i akademijama Centra, te u srca svih njegovih pripadnika kao trajna inspiracija u izgrađivanju mornaričkih kadrova. Posebno će ostati u sećanju Titove reči koje je upisao u spomen-knjigu Centra prilikom njegove zadnje posete 11. marta 1979. godine: »Veoma sam zadovoljan onim što sam vidio u ovom školskom centru, u kojem postoje najsavremeniji uslovi za školovanje starešina Jugoslovenske ratne mornarice. Vaše napore u budućem radu usmjerite na stalno usavršavanje vojnostručnih znanja i unapređenje ideološkog i političkog rada na osnovama marksističke nauke. Neka naša narodnooslobodilačka borba i revolucija budu trajno nadahnuće u vaspitanju kadrova koji će štititi i braniti nezavisnu socijalističku i nesvrstanu Jugoslaviju«.

Pripadnici Centra s ponosom, ali i sa pojačanim osećanjem odgovornosti primili su Nagradu AVNOJ-a. Ovo najveće društveno priznanje svih naših naroda i narodnosti predstavljaće snažan podsticaj svim pripadnicima Mornaričkog školskog centra »Maršal Tito« da sa većom odgovornošću i zalaganjem obavljaju svoju društvenu funkciju, da pripreme buduće starešine naše ratne mornarice da brane i odbrane našu zemlju i njen plavi Jadran od mogućeg agresora.

D. A.

General-pukovnik
PETAR GRAČANIN

Nagrađena dela — izraz stvaralačkog odnosa prema radu u razvoju našeg socijalističkog samoupravnog društva i jačanju njegove odbrambene moći

Drugarice i drugovi,

Imam prijatnu dužnost da u ime saveznog sekretara za narodnu odbranu uručim ovogodišnju Nagradu »22. decembar« starešinama koje su postigle izvanredne rezultate u naučnoistraživačkom radu, pronalazaštvu i rukovođenju i komandovanju jedinicama naših oružanih snaga.

U današnjim uslovima, koji se karakterišu brzim promenama i velikim dostignućima u svim oblastima društvenog života, nauka dobija sve veći značaj. Njen veoma brz napredak neposredno utiče na razvoj proizvodnih snaga, bitno menjajući društvene uslove života ljudi.

Čovek se sve više okreće ka stvaralaštvu, prepuštajući teške i rutinske poslove savremenim sistemima. Na žalost, dobar deo krupnih naučno-tehničkih dostignuća usmeren je na uvećanje ratnih potencijala, što ugrožava mir u svetu.

Takva kretanja nameću i našoj zemlji sve ozbiljnije i složenije zadatke u razvoju društva i oružanih snaga. Svesni opasnosti koje nose postojeći vojno-politički odnosi u svetu, prinuđeni smo, kao i većina zemalja u razvoju, da jačamo našu odbrambenu sposobnost.

Polazeći od poznatog opredeljenja da se i u ovoj oblasti oslanjamo na sopstvene snage, u toku ove godine naučne institucije u našim oružanim snagama, u saradnji sa srodnim institucijama u društvu, radile su na brojnim istraživačkim projektima i zadacima u svim naučnim oblastima.

Naučnoistraživački rad u oružanim snagama usmeren je na izučavanje savremenih društvenih i moralno-političkih činilaca odbrane, na usvajanje vrhunskih dostignuća u oblasti tehnologije, na sagledavanje vojnih, tehničkih i organizacijskih elemenata koji će određivati karakter eventualnog rata. Na osnovu toga dalje će se razrađivati konceptijski i doktrinarni stavovi o celokupnim odbrambenim pripremama zemlje i izgradnji i opremanju oružanih snaga.

U ostvarivanju tih zamisli očekuju nas mnogi značajni zadaci. Moramo još više raditi na povezivanju teorijske misli i prakse, pri čemu je praksa kriterijum istine i osnova za dalji razvoj naučnih saznanja. Otuda su i naši zahtevi prema nauci sve veći, s obzirom na ulogu koju ona ima u pripremanju i vođenju opštenarodnog odbrambenog rata, ali je veća i naša briga za razvoj nauke i naučne misli.

Naša strategija oslonca na sopstvene snage neprekidno se potvrđuje kao jedino ispravna. Proizvodimo sve više novog naoružanja i opreme koji su razvijeni u našim institucijama i izrađeni u organizacijama udruženog rada u našoj zemlji. Istovremeno razvijamo svoj naučni kadar, sposoban da iznalazi najadekvatnija rešenja zasnovana na vlastitim mogućnostima i resursima, stvarajući uslove da spostvenu ratnu veštinu i doktrinu učinimo što superiornijom u odnosu na potencijalne agresore. Otuda se nauci postavljaju veoma visoki zahtevi, posebno u sadašnjim uslovima kada ona treba značajno da doprinese ostvarivanju politike ekonomske stabilizacije. To podrazumeva racionalizaciju i ekonomičnost u izvršavanju zadataka i visoku sposobnost organizovanja rada i rukovođenja i komandovanja jedinicama i ustanovama. Jer, da bi uspešno izvodili savremena borbena dejstva, štabovi i jedinice naših oružanih snaga moraju biti dobro obučeni, organizovani, moralno i borbeno spremni. To od starešina zahteva visoka vojnostručna i društveno-politička znanja, organizatorske sposobnosti, umešnost u koordinaciji poslova, kao i stvaranje takve atmosfere rada i međusobnih odnosa koji motivišu ljude na veće napore i zalaganje u izvršavanju postavljenih zadataka.

Vi ste se, drugovi, na složenim i raznovrsnim zadacima, svojim entuzijazmom i stvaralačkim odnosom prema radu, na najbolji mogući način uključili u napore SKJ i svih subjektivnih snaga za dalje jačanje našeg samoupravnog socijalističkog društva i njegove odbrambene sposobnosti. Uveren sam da ove nagrade predstavljaju priznanje ne samo vama već i ustanovama i jedinicama u kojima radite, što obavezuje na nova pregnuća u postizanju još većih rezultata.

Čestitam vam na dobijenim nagradama sa željom da postižete još veće uspehe u vašem radu.

Nagrada „22. decembar“—podsticaj za još čvršće povezivanje teorije i prakse u našem sistemu odbrane

Povodom Dana Jugoslovenske narodne armije savezni sekretar za narodnu odbranu, admiral flote Banko Mamula, dodelio je nagrade »22. decembar« osmorici autora čija su dela ocenjena kao najuspešnija u 1984. godini. Time je nagrađenima odati priznanje za najbolja ostvarenja iz oblasti vojne teorije i ratne veštine, društvenih, tehničkih i medicinsko-bioloških nauka, pronalazaštva i tehničkih unapređenja i za naročite uspehe u rukovođenju i komandovanju jedinicama i ustanovama naših oružanih snaga.

Nagrade su dobili:

1. iz oblasti vojne teorije i ratne veštine, pukovnik dr *Radovan Radinović*, za knjigu *Metoda ratne veštine*;
2. iz oblasti medicinsko-bioloških nauka, pukovnik dr *Aleksandar Matunović*, za knjigu *Prilog dijagnozi plućne tromboembolije*;
3. iz oblasti tehničkih nauka, major dr *Danilo Ćuk* za rad *Nelinearne pojave u dinamici leta samonavođenih brzorotirajućih projektila*;
4. iz oblasti pronalazaštva i tehničkog unapređenja, pukovnik *Anastas Poligorić* za idejno i konstrukcijsko rešenje *Haubice-topa 152 mm NORA-A*;
5. iz oblasti društvenih nauka, general-major dr *Mičo Ćušić*, za knjigu *Antikolonijalna revolucija, nesvrstanost i bezbednost*;
6. za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju, general-pukovnik *Zorko Čanadi*, potpukovnik *Milan Gorjanc* i rezervni kapetan I klase *Dragan Risteovski*.

Ovo najviše priznanje saveznog sekretara za narodnu odbranu nagrađenima je na prigodnoj svečanosti, održanoj 19. decembra 1984. godine u Domu JNA u Beogradu, uručio načelnik Generalštaba JNA, general-pukovnik Petar Gračanin.

Komisija za izbor i predlaganje pojedinaca za nagradu »22. decembar« u sastavu: general-pukovnik Metodija Stefanovski, predsednik komisije; pukovnik Dane Popović; pukovnik prof. dr Božidar Birtašević; pukovnik dr Krsto Drača; pukovnik mr Dragomir Matović; potpukovnik mr Bogoljub Hristov i pukovnik mr Milorad Timotić, predložila je za ovo visoko priznanje one autore čija dela i rezultati u radu predstavljaju naučni i stvaralački doprinos ne samo razvoju oružanih snaga već sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u celini, kao i daljem razvoju konceptijskih i doktrinarnih stavova o vođenju opštenarodnog odbrambenog rata. Na taj način će i ovogodišnja nagrada »22. decembar« predstavljati snažan podsticaj za još čvršće povezivanje teorije i prakse u našim ukupnim odbrambeno-zaštitnim pripremama zemlje. Iz obrazloženja komisije prenosimo ocene nagrađenih dela.

*

Knjiga *Metoda ratne veštine* autora pukovnika dr Radovana Radinovića, rezultat je njegovog višegodišnjeg naučnoistraživačkog i pedagoškog rada. Po sadržaju i pristupu problematici predstavlja prvi ozbiljniji pokušaj naučnog utemeljenja ratne veštine sa stanovišta metoda kao konstitutivnog elementa svake nauke. U knjizi se daju odgovori na više bitnih pitanja izgradnje hipotetičkog teorijsko-metodološkog okvira naučnog istraživanja u oblasti ratne veštine. Ona, pre svega, podstiče na dalja istraživanja, a može poslužiti i kao praktično uputstvo u primeni određenih naučnih metoda u toj oblasti.

Zbog toga knjiga pukovnika dr Radovana Radinovića predstavlja nezaobilazno štivo ne samo za one koji se bave naučnoistraživačkim radom već i za širi krug starešina koje žele i imaju potrebe da u svojim svakodnevnim aktivnostima koriste odgovarajući naučni prilaz pri rešavanju aktuelnih problema u svom radu.

*

Rad pod naslovom *Prilog dijagnozi plućne tromboembolije*, autora pukovnika dr sci med. Aleksandra Matunovića, rezultat je višegodišnjeg naučnoistraživačkog rada, koji je kao doktorska disertacija uspešno odbranjen na Vojnomedicinskoj akademiji u Beogradu.

U tom radu autor je dao značajan doprinos pouzdanijoj i pravovremenoj dijagnostici tog teškog i neretkog oboljenja (začepljenje krvnih sudova pluća) koje se u praksi često ne prepoznaje i zamenjuje sa infarktom srčanog mišića ili drugim akutnim srčanim i plućnim oboljenjima. Doktor Matunović je uočio, i u ovom radu opisao, tri značajna klinička i laboratorijska nalaza: provocirana hemoptizija; enzimski model plućne tromboembolije; i karakteristične promene u EKG nalazu, koje do sada nisu bile opisane. Ti nalazi umnogome olakšavaju dijagnozu plućne tromboembolije i ugrađeni su u rutinske dijagnostičke postupke na Vojnomedicinskoj akademiji.

Zbog toga ovaj rad autora pukovnika dr sci med. Aleksandra Matunovića ima veliki medicinski, ali istovremeno i vojnomedicinski značaj, jer će plućna tromboembolija u savremenom ratu biti učestaliya zbog češćih i težih povreda izazvanih kako konvencionalnim tako i savremenim oružjem.

*

Rad pod naslovom *Nelinearne pojave u dinamici leta samovođenih brzorotirajućih projektila*, autora majora dr Danila Čuka, rezultat je višegodišnjeg izučavanja strukture periodički promenljivih aerodinamičkih koeficijenata i njihovih veza sa glavnim oblicima kretanja projektila i impulsnog upravljanja. Poseban doprinos ovog rada su njegovi rezultati o uticaju lažnog signala glave za samonavođenje i periodičke promene aerodinamičkih koeficijenata na let projektila u različitim režimima gađanja ciljeva (gađanje ciljeva u dolasku i odlasku). U izučavanju ovih problema autor je uspešno primenio savremene naučne i istraživačke metode u oblasti aerodinamike i dinamike leta upravljivih projektila. Novi je i pristup u izučavanju aerodinamičkih koeficijenata rotirajućih projektila a ukazano je i na nove puteve merenja aerodinamičkih derivata, te je ovaj rad u celini visokog naučnog nivoa.

Zbog toga, rezultati ovog rada uspešno su primenjeni u projektu za razvoj naših oružja koji se realizuju u Vojnotehničkom institutu.

*

Pukovnik Anastas Paligorić je kao rukovodilac radnog tima definisao idejno rešenje za *Haubicu-top 152 mm NORA-A*, a u svojstvu glavnog konstruktora rukovodio i direktno radio na svim poslovima istraživanja i razvoja od faze izrade funkcionalnog modela do usva-

janja u naoružanje tog oruđa. Njegovim razvojem naše oružane snage su dobile savremeno artiljerijsko oruđe koje se po svim karakteristikama nalazi u vrhu ostvarenja u ovoj oblasti. Time je bitno ojačana vatrena moć naše artiljerije, a naša zemlja je ušla u red malog broja zemalja u svetu opsosobljenih za sopstveni razvoj i proizvodnju moćnih oruđa za podršku. U odnosu na postojeća artiljerijska oruđa u naoružanju naših oružanih snaga ovo oruđe predstavlja značajno poboljšanje, jer ima veći domet, veću brzinu gađanja, pokretljivost i efikasnost na cilju, i bolji manevar vatrom.

Zbog toga, uvođenjem u naoružanje ovog oruđa naše oružane snage su dobile sredstvo koje može uspešno da izvršava zadatke podrške i kontrabatiranja u savremenom ratu.

*

Knjiga *Antikolonijalna revolucija, nesvrstanost i bezbednost*, autora general-majora dr Miće Čušića, rezultat je višegodišnjeg naučnoistraživačkog rada u složenoj problematici dekolonizacije, nesvrstanosti i bezbednosti koju je autor znalački obradio kao koherentnu celinu. Metodološki pristup, širina i dubina zahvata problema, izbor primarne građe, postupak u dokazivanju hipoteza i način izlaganja posebni su kvaliteti ove knjige.

Sa stanovništva doprinos a našoj vojnoj misli valja istaći da je autor celovito izložio različite činioce moći koji danas ugrožavaju nesvrstani svet, pa i našu zemlju. Otuda, deo knjige u kome se obrađuje bezbednost nesvrstanih zemalja, predstavlja značajan doprinos razvoju naše teorije opštenarodne odbrane, osvetljavajući šire aspekte međunarodnog položaja i savezništva nesvrstanih zemalja, a u tom okviru i naše zemlje. Taj aspekt daje radu u celini karakter vojno-političke studije upotrebljive za sve strukture našeg društva koje se bave problematikom odbrane i bezbednosti.

Kao takva, ova knjiga predstavlja značajan prilog razumevanju položaja i uloge nesvrstanih zemalja u savremenom svetu, ukazuje na opasnosti koje prete tim zemljama, ali i na snagu s kojom raspolazu u svojoj borbi za menjanje postojećih međunarodnih ekonomskih i političkih odnosa i prevazilaženje rata kao društvene pojave.

*

General-pukovnik *Zorko Čanadi*, kao komandant armije, neposredno je doprineo da se ukupna borbena gotovost armije kojom komanduje i njena sposobnost za izvršavanje mirnodopskih i ratnih

zadataka, uzdigne na nivo najspremnijeg dela oružanih snaga. Vrlo odgovoran i sistematičan u radu general Čanadi neposredno je doprineo usavršavanju metoda rada Komande armije, stvaranju dobrih međuljudskih odnosa i podizanju nivoa obučenosti, kako starešina svoje, tako i starešina potčinjenih komandi, što se posebno pozitivno odrazilo na jačanje moralne snage i jedinstva celokupnog sastava Armije.

Shvatajući značaj stalnog unapređenja organizacije i metoda rada, neprekidno je podsticao potčinjene starešine na traganje za novim praktičnim rešenjima, posebno u oblasti rukovođenja i komandovanja i obuke i vaspitanja. U posebne doprinose generala Čanadija može se uvrstiti i veliki napredak koji je u jedinicama Armije postignut u racionalizaciji i efikasnijem korišćenju materijalno-tehničke baze za obuku mirnodopskog i ratnog sastava. Kao aktivan društveno-politički radnik neposredno je doprineo ostvarivanju svestrane i plodne saradnje organa društveno-političkih zajednica i društveno-političkih organizacija sa Jugosovenskom narodnom armijom i Teritorijalnom odbranom u oblasti ukupnih odbrambenih priprema društva.

Navedeni i drugi postignuti rezultati u primeni koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u praksi, unapređenju rukovođenja i komandovanja i jačanju borbene gotovosti jedinica, generala Čanadija svrstavaju u krug najuspešnijih komandanata u protekloj godini.

*

Potpukovnik *Milan Gorjanc* umešno je razvio svestranu stvaralačku aktivnost i postigao visoke rezultate u podizanju borbene gotovosti jedinice kojom komanduje, stvaranju materijalne baze, osavremenjavanju obučavanja i uvežbavanja komandi i jedinica, usavršavanju ukupne mobilizacijske gotovosti ratnih jedinica, jačanju njihovog moralno-političkog stanja, bezbednosti i samozaštite, reda i discipline, kao i u svim drugim oblastima armijskog života i rada.

Svestrana aktivnost, upornost, odlučnost, metodičnost, istrajnost i intenzivno angažovanje na poslovima usavršavanja sistema rukovođenja i komandovanja osnovna je karakteristika rada potpukovnika Gorjanca. Radi se o starešini izvanrednih kvaliteta, visoke vojnostručne osposobljenosti, sa izraženim smislom za motivisanje i plansko usmeravanje komandi i vojnih kolektiva na težišne zadatke borbene izgradnje.

Rezervni kapetan I klase *Dragan Ristevski* umešno je razvio svestranu stvaralačku aktivnost i postigao vrlo značajne rezultate u razvoju, organizovanju i borbenoj izgradnji jedinica Teritorijalne odbrane u opštini u kojoj radi. Istrajnim radom, umešnim i planskim angažovanjem i usmeravanjem potčinjenih starešina, štabova i komandi i svestranim aktiviranjem drugih subjekata opštenarodne odbrane i društvene samozaštite Teritorijalna odbrana u toj opštini dostigla je visok stepen organizovanosti i razvoja. Pritom, najveći njegov doprinos je u usavršavanju sistema rukovođenja i komandovanja, sistema mobilizacije raznovrsnih struktura Teritorijalne odbrane, u obučavanju i uvežbavanju štabova i jedinica Teritorijalne odbrane, u jačanju njihovog moralno-političkog stanja, bezbednosti i samozaštite, u naoružavanju, opremanju itd. Rezultati koje je postigao kapetan Ristevski afirmisali su ga ne samo kao komandanta već i kao komunistu i čoveka.

M. C.